

نماد عالم روشن اندیش

۴

دکتر سیدعباس صالحی

وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی

و رئیس ستاد بزرگداشت علامه واعظ زاده خراسانی

«با تأسیس کانون در ۱۳۲۳ هـ. ش در مشهد، استاد محمدتقی شریعتی توانست یکی از مدرسه‌های اندیشه اسلامی را پی‌ریزی کند و بگستراند.»

این نسل، همان بود که در دهه ۲۰ و ۳۰ پرورده شد و در دهه ۴۰ در زمره فعالان انقلاب اسلامی ایران قرار گرفت و سهم مؤثری در فضای سیاسی-اجتماعی خراسان یافت.

۲. عالم رسانه‌ای: حوزه‌های علمیه، دورسانه خطابه و کتاب را می‌شناخت و از آن بهره می‌برد، اما با رسانه «نشریه» کم‌ارتباط یا بیگانه بود، شاید نشریات «مکتب اسلام» و «مکتب تشیع» از اولین تلاش‌های گسترده جمعی بود که روحانیون ایران آغاز کردند و تأثیرات گسترده آن را دریافتند.

آیت‌الله واعظ زاده، از مؤسسان «مکتب اسلام» بود که از سال ۱۳۳۷ همراه عده‌ای از حضرات آیات: امام موسی صدر، سید عبدالکریم موسوی اردبیلی، ناصر مکارم شیرازی، جعفر سبحانی، حسین نوری همدانی، سید مرتضی جزائری و... در اندیشه تأسیس این نشریه برآمدند. ایشان در مصاحبه با مجله «حوزه» از آغاز به‌کار نشریه مکتب اسلام چنین یاد کردند:

«در آغاز کار برای افراد کلاس انگلیسی گذاشته شد و پس از مدتی قرار شد این عده برای آشنایی با امر نگارش مقاله بنویسند و این نوشته‌ها در جمع بررسی شود. تا یک سال برنامه به این منوال بود، پس از این مدت تصمیم گرفته شد که مجله منتشر شود (نشریه حوزه به شماره ۴۳-۴۴)»

گرچه به علل گوناگون همکاری ایشان با مکتب اسلام، به واسطه مهاجرت به مشهد و علل دیگر دوام نیافت، اما ارتباط ایشان با رسانه‌ها ادامه یافت. از همکاری در انتشار اولیه مجله دانشکده الهیات و معارف اسلامی دانشگاه فردوسی مشهد تا مسئولیت مدیرمسئولی و سردبیری برخی از مجلات که برعهده گرفت و نیز

آیت‌الله محمد واعظ زاده (م ۱۳۹۵) در افاق زیست ۹۰ ساله خویش، توانست در ابعاد گوناگون ملی و جهان اسلام به ایفای رسالت روحانیت بپردازد و خویش را در تمثال یک عالم برجسته معاصر اسلامی-ایرانی نشان دهد. نکوداشت ایشان در یکصدمین سالگرد ولادت (اسفند ۱۴۰۴) فرصتی است که ژرفای زندگانی درخشان او واکاوی شود تا چراغی فروزان برای آینده زیست علمی-ایمانی قرار گیرد. در این یادداشت کوتاه به شخصیت ایشان از منظر یک «عالم تراز» می‌پردازم و اشاراتی مختصر در هر زمینه خواهم داشت.

۱. عالم جامعه‌گرا: آیت‌الله واعظ زاده، تربیت‌یافته ۳ حوزه برجسته بود، مقدمات تحصیلی را در نجف اشرف و دروس سطوح و مدارج عالی را در فقه، تفسیر، حدیث و... در حوزه‌های مشهد و قم گذراند، اما با این سابقه تحصیلی و تبار دیرین روحانیت (ایشان فرزند آیت‌الله شیخ مهدی واعظ خطیب نامی دوره پایانی قاجار و عصر پهلوی بود و اجداد او نیز از بزرگان دین بودند.) در چهارچوب سنت مألوف و متعارف نماند و ارتباط گسترده‌ای با مجامع و شخصیت‌های تحصیلکرده جدید یافت. به عنوان نمونه، او پس از استقرار در مشهد در سال ۱۳۳۹ با «کانون نشر حقایق اسلامی» که استاد فقیه محمدتقی شریعتی مؤسس و محور آن بود، مرتبط گردید و گاه به جای او به تفسیر و سخنرانی می‌پرداخت. کانون نشر و حقایق اسلامی، مرکز افراد تحصیلکرده جوان بود که با حضور در محافل آن، فرصت نگاهی نو، جامعه‌اندیش و مترقی را در تعالیم اسلام درمی‌یافتند. به گفته استاد محمدرضا حکیمی: